

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3-11-2019

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός προς Θεμισώνα, αποσπάσμα 9

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Επιστολή στον Μενουκέα, 122

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὅλον ἀγαθόν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Μῆτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μῆτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθῆναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστὶν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὅστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Με βάση τὸ νόημα τῶν κειμένων που σας δίνονται νὰ γράψετε δίπλα σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς παρακάτω προτάσεις τὴ λέξη «**Σωστό**», ἀν εἶναι σωστὴ, ἢ τὴ λέξη «**Λάθος**», ἀν εἶναι λανθασμένη:

- i.** Σύμφωνα με τὸ πρῶτο κείμενο, ὅλες οἱ ἐπιστήμες ἔχουν ὡς στόχο τὸ «κυρίως ἀγαθόν».
- ii.** Σύμφωνα με τὸ πρῶτο κείμενο, ἡ φιλοσοφία ἐμπεριέχει τὴν ἀλάνθαστη κρίση γιὰ τὰ πράγματα.
- iii.** Σύμφωνα με τὸ πρῶτο κείμενο, ἡ φιλοσοφία κατευθύνει ὅλες τὶς ἄλλες ἐπιστήμες.

iv. Σύμφωνα με το δεύτερο κείμενο, ο νέος με τη συνδρομή της φιλοσοφίας νιώθει ευγνωμοσύνη για όσα ζει.

v. Σύμφωνα με το δεύτερο κείμενο, δεν είναι ποτέ νωρίς για έναν νέο να ασχοληθεί με τη φιλοσοφία.

(Μονάδες 5)

β. Για κάθε μία από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

B1. Να παρουσιάσετε το επιχείρημα που χρησιμοποιεί ο Αριστοτέλης στο πρώτο κείμενο, για να αποδείξει την αναγκαιότητα της ενασχόλησης με τη φιλοσοφία.

Μονάδες 10

B2. Πώς συνδέεται η φιλοσοφία με την εὐδαιμονίαν, σύμφωνα με τον Επίκουρο, στο δεύτερο κείμενο; Τι προσφέρει στους μεγαλύτερους και τι στους νεότερους;

Μονάδες 10

B3. Σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Μετά τον θάνατο του Πλάτωνα ο Αριστοτέλης ανέλαβε τη διοίκηση της Ακαδημίας.

2. Πληροφορίες για τη ζωή του Πλάτωνα αντλούμε από τους διαλόγους του.

3. Ο Σωκράτης, όπως και οι σοφιστές, αναζητά την πρώτη, την αναλλοίωτη αλήθεια των πραγμάτων.

4. Ο Σωκράτης πίστευε ότι ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια και ότι η φιλοσοφική σκέψη τον βοηθά να την επαναφέρει στη μνήμη του.

5. Η σωκρατική διαλεκτική είναι μια κατευθυνόμενη από τον Σωκράτη συζήτηση.

Μονάδες 10

B4. α. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία πρόταση στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη (σε οποιαδήποτε πτώση, αριθμό ή γένος) θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: ἐπιστῆμαι, ἀγαθόν, ὥραν. (Μονάδες 3)

β. Να αντιστοιχίσετε κάθε μία αρχαία ελληνική λέξη της **στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **στήλης Β**. (Στη στήλη Β περισεύουν τρεις λέξεις.)

Στήλη Α

Στήλη Β

έπιστημαι	προσιτός
ύπαρχούσαις	αντικατάσταση
έπιτακτικήν	πασίγνωστος
περιεχούσης	εξωγενής
παρεληλυθέναι	λάθος
γεγονότων	μειονεξία
πάντα	μετάταξη
	κυνηγός
	ένδεια
	συνύπαρξη

(Μονάδες 7)

Μονάδες 10

B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος, Σωκράτους άπολογία, 29c-30a

«Σωκράτη, εμείς δε θα πιστεύσουμε τον Άνυτο, αλλά σε αθώνουμε, με τη συμφωνία όμως να μη καταγίνεσαι πια σ' αυτά τα ζητήματα, μήτε να φιλοσοφείς· κι αν σε πιάσουμε να ξανακάνεις τα ίδια, θα καταδικασθείς σε θάνατο», αν λοιπόν, όπως είπα, με τέτοια συμφωνία με αθώσετε, θα σας πω ότι εγώ, ω άνδρες Αθηναίοι, σας εκτιμώ και σας αγαπώ, θ' ακούσω όμως περισσότερο τον θεό από σας, και, όσο έχω πνοή και είμαι δυνατός, δε θα παύσω να φιλοσοφώ και να σας συμβουλεύω, με όποιον κι αν βρεθώ, και να σας λέω εκείνα που συνήθισα, δηλαδή: Ω άνθρωπε, καλύτερε απ' όλους, που είσαι Αθηναίος, από την πόλη τη μεγαλύτερη και πιο ξακουσμένη και στη σοφία και στη δύναμη, δεν ντρέπεσαι να φροντίζεις για χρήματα, με τί τρόπο ν' αποκτήσεις περισσότερα, και για την υπόληψη και την τιμή, για τη φρόνηση και την αλήθεια και για την ψυχή σου, πώς να την καλύτερεύσεις, δεν καταγίνεσαι και δεν φροντίζεις καθόλου; Και αν κανένας από σας αμφισβητήσει και πει πως φροντίζει, δε θα τον αφήσω και δε θα φύγω, αλλά

θα τον ρωτήσω και θα τον εξετάσω και θα τον εξελέγξω και, αν μου φανεί πως δεν έχει στ' αλήθεια αυτή την αρετή, παρά μόνο με τα λόγια, θα τον περιγελάσω, γιατί τόσο λίγο φροντίζει για κείνα που αξίζουν πολύ και τόσο πολύ για τα πιο τιποτένια.»

Να συγκρίνετε την άποψη του Σωκράτη για τη φιλοσοφία όπως απορρέει από το παραπάνω απόσπασμα με την αντίστοιχη του Αριστοτέλη όπως παρουσιάζεται στο πρώτο κείμενο. Τι ομοιότητες προκύπτουν ανάμεσα στους δύο φιλοσόφους ως προς τη θεώρηση της σημασίας της φιλοσοφίας στη ζωή του ανθρώπου;

Μονάδες 10

**ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ**

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3-11-2019

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο βασιλιάς των Αρμενίων υποσχέθηκε να καταβάλλει επιπλέον φόρους στον Κναξάρη, να δώσει χρήματα στον Κύρο και να στείλει στράτευμα υπό τον γιο του Τιγράνη, για να πολεμήσει στο πλευρό των Μήδων. Όταν βρέθηκαν στα όρη των Χαλδαίων, ο Κύρος κατόρθωσε να καταλάβει κάποια από αυτά και να συλλάβει μερικούς αιχμαλώτους.

Ἐν δὲ τούτῳ προσάγουσι τῷ Κύρῳ τοὺς αἰχμαλώτους δεδεμένους, τοὺς δὲ τινὰς καὶ τετρωμένους. ὡς δὲ εἶδεν αὐτούς, εὐθύς λύειν μὲν ἐκέλευσε τοὺς δεδεμένους, τοὺς δὲ τετρωμένους ἰατροὺς καλέσας θεραπεύειν ἐκέλευσεν· ἔπειτα δὲ ἔλεξε τοῖς Χαλδαίοις ὅτι ἦκοι οὔτε ἀπολέσαι ἐπιθυμῶν ἐκείνους οὔτε πολεμεῖν δεόμενος, ἀλλ' εἰρήνην βουλόμενος ποιῆσαι Ἀρμενίοις καὶ Χαλδαίοις. Πρὶν μὲν οὖν ἔχεσθαι τὰ ἄκρα οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἐδεῖσθε εἰρήνης· τὰ μὲν γὰρ ὑμέτερα ἀσφαλῶς εἶχε, τὰ δὲ τῶν Ἀρμενίων ἤγετε καὶ ἐφέρετε· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ ἐν οἴῳ ἐστέ. ἐγὼ οὖν ἀφήμι ὑμᾶς οἴκαδε τοὺς εἰλημμένους, καὶ δίδωμι ὑμῖν σὺν τοῖς ἄλλοις Χαλδαίοις βουλευσασθαι εἴτε βούλεσθε πολεμεῖν ἡμῖν εἴτε φίλοι εἶναι. καὶ ἦν μὲν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὀπλων, εἰ σωφρονεῖτε· ἦν δὲ εἰρήνης δοκῆτε δεῖσθαι, ἄνευ ὀπλων ἦκετε· ὡς δὲ καλῶς ἔξει τὰ ὑμέτερα, ἦν φίλοι γένησθε, ἐμοὶ μελήσει. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, πολλὰ μὲν ἐπαινέσαντες, πολλὰ δὲ δεξιωσάμενοι τὸν Κύρον ᾤχοντο οἴκαδε.

Ξενοφώντας, Κύρου Παιδεία 3. 2. 12-14

Λεξιλόγιο

τὰ ἄκρα = τα βουνά

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «καὶ δίδωμι ὑμῖν [...] ὥχοντο οἴκαδε.».

Μονάδες 10

Γ2. Ποιες προθέσεις δηλώνει ο Κύρος ότι έχει για το λαό των Χαλδαίων; Τι προτίθεται να κάνει με τους αιχμαλώτους;

Μονάδες 10

Γ3. α. Στο απόσπασμα «Ἐν δὲ τούτῳ προσάγουσι [...] θεραπεύειν ἐκέλευσεν» να μεταφέρετε τα ουσιαστικά και τις αντωνυμίες στον άλλο αριθμό, στην ίδια πτώση και στο ίδιο γένος. (μονάδες 5)

β. Στο απόσπασμα «τὰ μὲν γὰρ ὑμέτερα [...] ἐν οἴῳ ἔστέ» να μεταφέρετε τα ρήματα στον αόριστο β' στη φωνή που βρίσκονται, στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4. α. «ἦν μὲν πόλεμον αἰρήσθε»: Να βρείτε την απόδοση του υποθετικού λόγου (μονάδα 1), να χαρακτηρίσετε το είδος του (μονάδα 1) και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος (μονάδες 3).

(Μονάδες 5)

β. «ἀκούσαντες»: Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής (μονάδα 1) και να την αναλύσετε σε αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδα 2).

(Μονάδες 3)

γ. «ἐγὼ οὖν ἀφήμι ὑμᾶς οἴκαδε τοὺς εἰλημμένους: Να μεταφέρετε το παραπάνω απόσπασμα στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση από το Κύρος ἔφη... (Μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ